

LE TOURISTE BULGARE—DER BULGARISCHE TOURIST.

СПИСАНИЕ ЗА ТУРИЗЪМЪ И ПРИРОДООПИСАНИЕ.

Редакторъ : С. Д. СКРИНСКИ

Излиза мѣсечно (освѣтъ юлий и августъ). Струва за нечленове годишно 2 лева
Въ странство 2.50 франка.

Всичко се изпраща : София, „Българско Туристско Дружество“.

Год. VII.

София, февруарий 1908 г.

Брой 2.

№ 32.

ПОКАНА

за VIII. сборъ на БТД въ гр. В.-Търново.

По силата на чл. 72 отъ устава на БТД и възъ основа на рѣшението на VII. сборъ, канятъ се всички клонове на дружеството, както и всички членове, на VIII. редовенъ сборъ въ гр. В.-Търново на 1. и 2. юний 1908 г.

Всѣки клонъ е длъженъ да бѣде прѣдставенъ на сбора съ делегати (чл. 16 отъ устава); ланскиятъ сборъ рѣши, че единъ клонъ не може да упълномощава друго лице да го прѣдставлява на сбора. Желателно е на сбора да присѣдствуватъ повече членове туристи. Тия отъ тѣхъ, които иматъ нужда отъ отпускъ отъ централнитѣ власти въ София, могатъ да се обърнатъ за съдѣйствиe къмъ Централното Настоятелство.

Клоновитѣ настоятелства се умоляватъ да съобщатъ на прѣдседателя на клона „Трапезица“ отъ БТД въ В.-Търново

3 дена прѣди сбора за числото на сборянитѣ. за да се взематъ мѣрки за приготвяне квартира.

Туриститѣ и сѣмействата имъ отъ Самоковъ, Долна-Баня, Брацигово и Каваклий се събиратъ въ сѣбота на 31. май въ София, отдѣто заедно съ Софийянци заминуватъ сѣмъия денъ вечеръта съ пѣтнишкия влакъ въ 10.15 часа.

Берковци и Врачанци пристигатъ на гара Мездра прѣзъ ношъта на 31. май срѣшу 1. юний и въ 12.40 часа се качватъ въ пѣтнишкия влакъ.

Горноорѣховци слизатъ на гара Горна-Орѣховица въ недѣля на 1. юний заранъта и въ 7.50 часа заминуватъ съ всички други туристи за В.Търново.

Програма на сбора.

I.

Сѣбота, 31. май.

Въ 7 часа слѣдъ обѣдъ посрѣщане на Еленския клонъ „Чумерна“ при мѣстността „Устието“.

Настаиватъ се по квартири.

Недѣля, 1. юний.

Въ 6¹/₂ ч. сутринъта на гара Горна Орѣховица пристигатъ отъ града горноорѣховскитѣ туристи, причакани отъ делегати на клона „Трапезица“.

Въ 6.55 ч. сутринъта пристигатъ съ софийския влакъ туриститѣ отъ „Сакаръ“, „Родопи“, „Ибъръ“, „Рила“, „Ал. Константиновъ“, „Веслецъ“, „Комъ“, „Дунавъ“ и „Плѣвентъ“, посрѣщнати отъ делегатитѣ на „Трапезица“ и туриститѣ отъ „Горна Орѣховица“. Закуска на гарата.

Въ 7.50 часа всички задружно потеглятъ за Търново.

Въ 8.25 часа сутринъта всички сборяни—туристи пристигатъ на търновската гара, посрѣщнати отъ туриститѣ на „Трапезица“ и „Чумерна“.

Въ 8¹/₂ часа сутринъта всички редомъ потеглятъ за гр. Търново и отиватъ въ читалището „Надежда.“ Почивка, настаиване на квартири.

Забѣлъжка. Въ разположение на туриститѣ-сборяни сж безплатниѣ ученишки спални (съ 20 легла), уредени отъ търновския клонъ „Трапезица“.

Въ 9 часа сутринѣта. — *Засѣданіе на VIII. редовенъ сборъ на БТД* въ салона на читалището „Надежда“.

Дневенъ редъ:

а) Отваряне на сбора. б) Отчетъ отъ централното настоятелство и докладъ на контролната комисія за 1907 год. в) Бюджетъ за 1908 год. г) Приемане нови клонове въ дружеството. д) Изборъ на ново настоятелство. е) Прѣдложения отъ членовѣтѣ. — Затваряне на сбора.

Задруженъ обѣдъ.

Послѣ пладне.

Въ 3 часа. — Запознаване сборянитѣ съ града и бѣлѣжитоститѣ му. Разгледъ на старинитѣ по „Царевецъ“ (Хисаря), „Асѣнова махала“ и „Трапезица“. Посѣщаване безплатнитѣ ученишки спални и помѣщението на клона „Трапезица“. Води и обяснява прѣдседателѣтъ на клона „Трапезица“ г. Г. Козаровъ.

Въ 6 часа. — Разходка изъ „Светата-гора“.

Въ 9 часа вечерѣта. — Въ градската градина. Гошавка на сборянитѣ отъ „Трапезица“. Народно увеселение.

Нощувка.

Понеделникъ, 2. юний.

Излетъ до развалинитѣ на Римската крѣпость
Nisopolis ad Istrum до с. Никюпъ.

Главатаръ прѣдседателѣтъ на клона „Трапезица“ г. Г. Козаровъ.

Въ 5¹/₂ часа сутринѣта туристи и гости се събиратъ въ помѣщението на клона „Трапезица“ и потеглятъ за гарата.

Въ 6¹/₂ часа сутр. — Отпътуване съ влака прѣзъ „Дервента“ за гара Горна-Орѣховица.

Въ 7·21 часа. — Качване и потегляне съ влака за София. Слизане на спирка Полукраище.

Въ 9 часа. — Пѣшкомъ прѣзъ с. Полукраище до Nisopolis ad Istrum (7 км.).

Разгледъ и запознаване съ старинитѣ.

Въ 11 часа. — Отиване въ с. Никюпъ и отъ тамъ за „Борушъ“ (6 км.).

Въ 12¹/₂ часа. — Обѣдъ въ Нисшето Държавно Земледѣлско училище „Борушъ“. Почивка.

Въ 3 часа. — Разгледъ на Земледѣлското училище.

Въ 7 часа. — Тръгване за гара Крушето по линията Русе — Търново (3 км.).

Въ 8·35 часа. — Отпътуване съ влака за гара Г.-Орѣховица.

Въ 9·10 часа. — Пристигане на гара Горна-Орѣховица.

Въ 9·20 часа. — Изпращане на сборянитѣ, които заминуватъ съ софійския влакъ.

Разполагащитѣ съ повече свободно врѣме туристи и гости отиватъ въ 11 часа въ Търново.

Нощувка.

Вторникъ, 3. юний.

За свободнитѣ отъ занятия туристи

Свободенъ излетъ до Прѣображенския манастиръ и пещеритѣ.

Главатаръ туристътъ Л. Филиповъ.

Въ 5¹/₂ часа сутринта. — Събиране на туриститѣ прѣдъ помѣщението на клона „Трапезица“.

Въ 7 часа. — Тръгване пѣшкомъ прѣзъ „Дервента“ по шосето за Русе, до манастиря „Св Прѣображение“ (6 км.).

Въ 9 часа. — Пристигане въ манастиря.

9—11 часа. — Почивка и опознаване съ манастиря и неговитѣ бѣлѣжитости.

11—12 часа. — Обѣдъ.

Въ 2 часа. — Тръгване за пещеритѣ. Посѣщаватъ се голѣмата и малката пещери.

Въ 4 часа. — На каптажа за водопроводитѣ.

До 6 часа. — Пътуване прѣзъ „Зеленка“, „Гьолътъ“ и лагерътъ на войницитѣ. Завръщане въ града.

Почивка въ градската градина.

Прѣзъ двата дена на сбора, 1. и 2. юний, ще бѣде открита въ салона на читалището „Надежда“ туристовска изложба.

Здравѣйте!

А. Д. Цвѣтковъ.

На Мусала.

Излетъ на Долнобанския клонъ „Ибъръ“.

(Продължение отъ брой 1).

Разплатихме се и се почерпихме за „добъръ пжтъ“ съ бай Николча, нашия твърдѣ услужливъ и симпатиченъ хотелжия. Рогътъ извири и пѣсень въ хоръ ни задвижи подѣ тактъ прѣзъ моста и чаршията. И изпраща-читѣ ни не бѣха малко.

Пжтътъ ни е по течението на р. Сливница, която се слави съ пѣстървата си. По нея начесто пастири сж изградили отъ плетъ широки колиби, покрити съ дѣски и капаци. Въ тия колиби е поставена каца, въ която се бие млѣкото отъ една буталка, движена отъ водната сила чрѣзъ едно колело и кобилица. По такъвъ начинъ тукашнитѣ жители взиматъ маслото на млѣкото и добиватъ постно сирене, твърдо като камѣкъ и солено.

По двѣтѣ страни на рѣката се редятъ зелени ливади, заобиколени съ букове, които хвърлятъ хладна сѣнка по тѣзи губери.

Поясътъ на широколистнитѣ дървета се свършва тамъ, дѣто мѣстото напуска рѣката и почне да се извива прѣзъ страната за „Чамкория“. То криволичи прѣзъ борови алеи и ние настѣпихме въ друго царство на природата, дѣто всичко те привлича, всичко те очудва!

Хубавото, величественото и приятното се слѣха въ едно и ние не усѣтихме, какъ съ смѣхове и пѣсни стигнахме до „Чамкория“. Отъ Радуилъ до тука стигнаме за 2 часа. Ние сме тукъ вече на 1340 м. височина, установени на почивка въ градския хотелъ, въ който пжтникътъ не може да не остане доволенъ отъ хубавата прислуга, студентитѣ и разхладителни напитки, вкуснитѣ госби и образцова чистота.

Чамкория! Само тя притежава всички условия за истинска промѣна въ живота. И ето защо тя вредомъ е изпѣстрена съ разкошни вили, хотели, гостинници, дори два царски палата — „Ситняково“ и „Царска Бистрица“ — всички топнати въ зеленина и хладъ.

Чамкория е българската Швейцария, още не оцѣнена прилично и не е популяризирана.

Оставихме чамкорийскитѣ обитатели да гледатъ своето спокойствие подѣ опеката на разкошната природа, а ние се опжтихме за р. Царска Бистрица, по течението на която искахме да възлѣземъ на Мусала. На лѣвия ѝ брѣгъ е палатътъ „Царска Бистрица“, а оттукъ е пжтътъ за Мусала. Пжтеката е хубава. Тя лжкатуши прѣзъ зелени морави, украсени съ ягоди, черни и червени боровинки като съ бисеръ. Ние се движимъ твърдѣ бавно, защото вкуснитѣ ягоди и черни боровинки ни прѣчатъ! Вапсали сме си ржцѣ и устни отъ тѣхъ. Ядемъ ги лакомо и съ голѣмо довѣрие, защото чудесно поправятъ стомаха. Вече сме доста нависоко. Долу рѣката бучи, като

че планината пъшка, а отъ двѣтъ ѝ страни се издигатъ ребра съ тъмни борови гори, които се стремятъ да стигнатъ небето. Рибарь дебнишкомъ хвърля тънко серкме, изъ политъ на което пипа живи пъстърви! Ахъ, природо! Нали си пълна съ благодать? Кой поразкошно посрѣща гости отъ тебе? Кой би забравилъ твоитъ прѣлести, като се рѣши еднажъ да ги посѣти? Ахъ, прѣсжпна лѣнностъ, колко разумни сжщества си лишиала ти отъ тия дарове и хубости. Но стой! Ето еленъ въ лѣво прѣзъ рѣката гордо гледа и и ни наблюдава... Чудно — защо не помня — дишахъ ли или бѣхъ прѣстаналъ да живѣя, докато той царствено закричи и се скри въ онзи лабиринтъ!

Напуштаме вече чамовитъ дървета и настѣпваме въ царството на „клека“ — пълзящъ смолистъ боръ. Голитъ пространства тукъ сж засѣти грижливо изкуствено съ лиственица (Лариксъ). Това е направено по инициативата и иждивението на Н. Ц. В. Княза. Да живѣятъ такива инициатори! Горъ, тамъ дѣто се виждатъ водопади, и дѣто рѣкитъ съ пжтеката дохождатъ почти на еднакво ниво, стърчи горска барака. Съгласно маршрута ние трѣбва да я отминемъ и да ношуваме на баракитъ при първото езеро. Но ето нова изненада! На срѣщната скала стоятъ двѣ диви кози. Тѣ сж охранителния постъ; долу подъ тѣхъ нѣколко безгрижно си пасатъ, а други скачатъ. Отвѣсно подъ тѣхъ е бараката. Дълго се любувахме на тая гледка, докато само единъ извика: „тукъ да ношуваме!“ И всички веднага се съгласихме да бждемъ гости на тѣзи кози и бараката. Стоварихме багажа отъ добитъка и за малко прѣдъ бараката се издигна такъвъ голѣмъ огънь, какъвто едва ли ще сж виждали други пжтъ тѣзи диви кози! Слѣдъ това втора грижа на туриститъ бѣше да се прѣоблѣкатъ въ сухи долни дрехи и да накършатъ отъ клека малки клонки за постилка. А послъ? — Колко лесно се пекатъ кебапи и пъстърва съ пѣсни, сладки приказки, шегѣ и ракия съ мезе! „И никога тѣй сладко не съмъ ни ялъ, ни спалъ“.

За 3½ часа стигнахме отъ палата до тука.

Хладна сутринъ. Водата пари отъ студъ. Трѣвитъ посребрени отъ росни капки. Мѣсецътъ, блѣдъ, гледа водопадитъ; долу въ полето лежи омара, а при насъ е ясно. Върховетъ сж чисти. Прислугата си е пила и кафето, и чая, и ракията. Тя е наклала голѣмъ огънь и е приготвила самовара. Послѣдниятъ кипи съ пълна пара. Всѣки е занятъ съ тоалета си. Водата всичко измива. Тя не остави и нашитъ лица. Нейната студенина е направила лицата на туриста кръвъ червени. Сапуни, кърпи, огледалца, гребени — всичко е на служба. Това е първото дѣйствие. Почва второто — около огъня всѣкой е на работа. Едни подаватъ черно кафе и вода, други — чай, трети пекътъ пиперки и пастърва, а прислугата върти голѣми шишове кебапъ отъ козъо месо. Настѣпва и третото дѣйствие съ своята разврѣзка — закуска ли е това? Който е видѣлъ, нека каже.

Всичко се свѣрза и натовари на добитъка. Туристскитъ рогъ се наду отъ главатаря и ехото му „ходомъ-дружно“ отлетѣ отъ урва на урва. Това бѣше една грѣшка отъ наша страна, защото прѣсни

дири отъ елени, диви кози и глигани показватъ, че тѣ сж очистили пѣтя ни, види се, разбрали сж сигнала ни.

Едрозърнеститѣ ягоди се замѣстятъ на тази височина съ коническитѣ алени „мамигазици“. Колко сж вкусни! Ние се движимъ, така подсладени, изъ дезинфекцирана атмосфера. Отлѣво на рѣката често се срѣщатъ надписи „пѣть забраненъ“. Това се отнася за частната на Княза гора „Соколецъ.“ Отъ горската барака вече прѣвъ пѣть пѣтеката прѣбродва кристалнитѣ води на р. Бистрица. Нѣма опасностъ да се заблуди пѣтникътъ. Пѣтеката е все по течението на рѣката. Поддрѣжката ѳ е добра. Разходитѣ по тая поддрѣжка на пѣтеката до самия връхъ „Мусала“ сж отъ частнитѣ срѣдства на Княза. Клековитѣ плантации широко сж просѣчени. Около пѣтеката мочуритѣ сж отцѣдени и водитѣ имъ сж прѣпратени подъ каменни мостчета за майка имъ.

Слънцето се показва по високитѣ върхове. То ги позлати — ошастливи. Ние се движимъ въ сѣнка. И царството на клека напуснахме. Отъ гола една рѣтина се спускатъ каменни потоци. Тукъ-тамъ само, като черни петна и букети, стѣрчатъ клекови хресте. Какви чудни кѣтчета, какви омайни картини!

Ето прѣдъ насъ блесна голѣмо езеро, а до него двѣ бараки — спасителни домове съ металически покриви. И тѣ били издигнати отъ Княза за подслонъ. По стѣнитѣ и вратитѣ на баракитѣ сж написани толкова имена, щото приличатъ на попски споменици. Дълго врѣме се любувахме на това езеро. Насколо му разхвърлени кутии отъ сардини, счупени и здрави шишета и чаши и вѣстници. Тѣ свидѣтелствуватъ явно, колко провизии тукъ сж унищожени. Пакъ ядохме, много пѣхме и стрѣляхме въ честь на езерото. На изгрѣвъ слънце още нѣкои отъ туриститѣ се окжпахъ въ леднитѣ му води за споменъ, изцѣление и закаляване. Оттукъ почва вече възлѣзването за самия връхъ. Пѣтеката е подградена и е на гѣсти зигзази. По нея сж прѣсни диритѣ на диви кози. Двама по-пѣргави отъ другаритѣ отлетѣха като орли изъ висинитѣ, за да ги издебнатъ и имъ се полюбуватъ. Изъ пукната скала кипи — блика струя вода, бистра като сълза. Тя хвърля искри и водни мѣхурчета, които се пукатъ и губятъ въ въздуха. Възкачихме се на пѣрвата тераса. Слѣдъ малка почивка турихме подъ кракъ и втората. О, чудо! Двѣ нови кристални езера. Тѣ сж се оставили на майчината опека на околнитѣ върхове и снѣжни прѣспи, които ги хранятъ, гоятъ и пазятъ отъ вѣтрове. Много имъ пѣхме „По морѣ се скитамъ...“ До тѣхъ говедари сж направили огради и подслони отъ грамадни каменни плочи — за телета и хранилища за млѣко. Завихме покрай тѣхъ по трета тераса. Горѣ царува четвърто езеро. То е огрѣно отъ слънцето. Блѣскави искри и мълниевидни зигзази свѣткатъ и гаснатъ отъ прѣчупването на слънчевитѣ лѣчи въ лекитѣ езерни вълни. Истина, тукъ Богъ царува, понеже и природата е чиста и дивна като Него!

Ние все възлизаме и пѣтътъ ни става по-мѣченъ и заличенъ на нѣкои мѣста до неузнаваемостъ.

Пѣдъ насъ блѣсна пето езеро, обградено тоже съ снѣжни прѣспи и камѣнаци. Благословихме го и починахме. Мнозина вече трети пѣтъ дѣвчатъ за сила. Колко е честитъ онзи туристъ, който винаги гледа да има при себе си на лесно мѣсто хлѣбецъ и сланинка! Тѣ сж подпората му въ моменти, когато силитѣ и енергията му се заизчерпватъ.

Отгукъ почватъ вече най-шемеднитѣ стрѣмнини. Ние се катеримъ по тѣхъ въ такова наклонено положение, щото често пѣти прѣститѣ на краката ни се опитватъ да поздравятъ носа! Кованитѣ тояги сж въ ролитѣ си. Тѣ сж допълнителни — запасни крака. При всѣки подеъмъ никнатъ нови върхове и кржгозорѣтъ постепенно се разширява.

По зигзазитѣ често заприщени камѣни — готови столове за изморени и отмалѣли пѣтници. Хеле пѣкъ, слѣдъ като ни послужатъ, тѣзи камѣни каква участъ ги сполетява! — Съ малка сила туриститѣ ги бутваха, и тѣ съ страшенъ ревъ и свѣткавична бѣрзина скачаха въ езерото, отъ което изхвърляха нависоко, като лава, снопове водни искри. Какъвъ викъ иде по тѣзи камѣни! Какво невинно и никога не замислювано удовлствие! Отдалече човѣкъ да ни гледа — ще климне глава, ще си рѣче: „дѣца!“ и ще ни остави да се забавляваме дѣтински.

Конетѣ страшно пѣхтятъ. Гржднитѣ имъ кошове и ноздритѣ силно се разширяватъ и свиватъ. Цѣлитѣ имъ тѣла сж въ пѣна и потъ. Коланитѣ имъ вече по нѣколко пѣти се кѣсаха. Съжалихме ги. Само бай Ефтимъ, стопанинѣтъ имъ, тоя коравъ българинъ, ги ободрява: „Де кѣзмъ, де чоджумъ! де, още малко. . . . пѣкъ ще починете на голѣмъ сеиръ, и ще си попасете трѣвица отъ Мусалата, съ която рѣдко коне сж се удостоивали — де кѣзмъ, де вранчо, де арапъ! А азъ ще видя отечеството си Македония. . . . Пѣкъ и вие трѣбва да се калите, че може и да ви е писано и „джепане“ отгукъ да прѣнасите за слободията на Македония“

Ние сме на послѣдния завой. Кржгозорѣтъ се шири и нови върхове като гѣби ничатъ. Сърдцата силно туптятъ и краката опѣватъ жили „чакъ отъ главитѣ.“ Въ тая умора трима туристи обявиха състезание. Като че съ крилѣ подхвъркнаха тия момци! По едно врѣме ни се мѣрнаха — че и съ рѣцѣ и крака ходятъ — сѣщи четвороноги. . . . Послѣдни усилия. . . . Още малко. . . . и ето грѣмна се. . . Викна се „урра“ и ние ги видѣхме на скалитѣ, кацнали като орли и побѣдоносно махатъ шапки, кѣрпи и тояги. „Урра“ се подвзе и отъ заднитѣ редове и сс смѣсиха виковетѣ. Всѣки пѣлзи на посоки, като гледа да се добере до върха по най-кѣсото разстояние. Точно въ 10 ч. прѣди пладне главатарѣтъ поздрави туриститѣ съ турянето подъ кракъ най-високия гигантъ — „Мусала“ съ 2943 м. височина. Това, що се откри прѣдъ насъ, направи силно впечатление и цѣлъ прѣвратъ въ другаритѣ ни. Млѣкнахме. Всѣки гледа съ нѣкаква справедлива гордостъ и благоговѣние. Картината е поразителна. Като гледашъ наоколо си тия многочислени върхове и хѣлбоци, кой отъ кой съ по-чудни форми, струва ти се, че се намирашъ всрѣдъ

едно развълнувано море, вкаменило се отведнажъ — съ буритѣ заедно. Вредѣ блещатъ бѣли петна. Това сж вѣчни снѣгове! Ако нѣкога Весталкитѣ бдѣли денонощно, щото свещениятъ огънь, въ храма на богинята Веста, никога да не угасне, Мусала пѣкъ бди, щото никога да не остане безъ снѣгъ. Цѣли хранилища той е приготвилъ за него. Ако началото на мъдростѣта и свѣта е Богъ, то тукъ пѣкъ началото на рѣкитѣ Искъръ, Марица, Бистрица, Мѣста, Рила и пр. сж тѣзи снѣгове, които ги поятъ, гоятъ и разпращатъ по Мизия, Тракия и Македония.

На западъ погледѣтъ лети отъ врѣхъ на врѣхъ, докато се слѣятъ върховетѣ съ небето. Долу низко зѣе Искърскиятъ проломъ. Между тъмни гори и зелени поляни се протѣга сребърень конецъ — това е р. Искъръ, по течението на който право на югъ, татѣкъ въ тъмния му фонъ, се мержделѣе военниятъ постъ „Демиръ-капия.“ Това е рай — близо до небето.

На сѣверъ долу блещатъ Бистричкитѣ езера, а на югъ — Маричкитѣ. Снѣжнитѣ прѣспи се отражаватъ въ тѣхъ. Колко справедливо се наричатъ балканскитѣ езера „Планински очи!“ Въ тѣхъ риба нѣма

Право на югъ, насрѣща, върхѣтъ „Манчу“ бѣше чистъ и не забѣлѣжихъ, кога той накриви надъ вежда сивъ калпакъ. Долу подъ него откъмъ Маричкитѣ езера се заиздигаха купове облаци като димъ отъ артилерия, която стрѣля изъ засада. Мъгли скоро се издигнаха и едни летятъ право върху насъ съ хиляди глави и милионъ крилѣ — да ни атакуватъ, а други ни обхождатъ — скоро ние ще бждемъ тѣхни плѣнници. Оня рай се обѣрна въ адъ! Врѣме много измина, но ние още не сме си проговорили. Ние сме опиянени, захласнати въ тая богата панорама. Тѣзи облаци ни отрезвиха. Тогава дори видѣхъ, че и конетѣ не пасатъ, и тѣ се чудятъ. Почнаха да тълкуватъ името „Мусала.“ Едни казваха, че това било сложно име: Мусъ — Аллахъ = Мусаллахъ = Мусала и значело „Сивиятъ-Богъ“; други — „Бога-гледай,“ а трети, които имаха и претенцитѣ да познаватъ добръ турския езикъ, намѣриха и арабското произхождение на това име, което значело: „Божие-сѣзерцание“ или „Бога-сѣзерцавай.“ Както и да е, колкото и далече да сме отъ истината, но все едно остава важно: че именно прѣдъ такъво величие човѣкъ съзнава своето нищожество и потърсва *Твореца* на величията. Сега дори си сбяснявамъ, защо всички аскети сж избирали планинскитѣ уединения.

Стихийтѣ сж успѣли да радѣлятъ този масивъ на два върха, отъ които западния е по-високъ.

Вѣтъръ почна да разгонва облацитѣ. Мъглитѣ се разбиха въ отвѣснитѣ канари. Гърмѣтъ и проклетийтѣ се разгониха надалечъ и югъ се откри изново. Тѣзи мъгли свободно прѣминаваха ту въ турско, ту въ българско. Никакви постове и никакви граници тѣ не признаваха, напротивъ, присмиваха се на дѣлата на раграничителната комисия, която е опрѣдѣляла границата тждѣва по каприза на водитѣ — водораздѣлната линия. Туристи, когато възлизате на „Мусала“, възлѣзте по билото на „Соколецъ, за да ви е окрита

гледката къмъ всички върхове, жбери, чукари, висове и хълбоци на величавата „Рила“, а въ подножието Ви е Искърския проломъ съ всичкитѣ му капризи и разрушения; слѣзте по пиедестала и „Чадъръ-тепе“, за да владѣете дълго врѣме широкия кржгзоръ на дивнитѣ „Родопи“, прѣзъ „Кечи-чукуръ“, „Казълъ-чалъ“, „Ченгене-чалъ“ и „Ибъръ“... дори до царствения „Пиринъ“, а долу — водопадитѣ на „Суха“ и „Лѣва Марица“, които стенятъ, реватъ и шуртятъ като струи топла кръвъ отъ тѣлата на тия великани — нѣми свидѣтели на всичко, що е прѣдисторическо, необятно и непостижимо.

Срамъ ни хвана отъ нищожеството ни въ тая поднебесна височина и рекохме да се смъкнемъ на югъ по направление къмъ езерата на „Лѣва Марица“, като държимъ посока все по ония мѣста на ребрата, които сж обраснали съ трѣва. Тукъ водача изигра достойно своята роль — нито туристъ, нито добитѣкъ пострада. Надвѣсихме се надъ шемедна пропасть. Пакъ камънитѣ приведохме въ движение. Пакъ дѣтски удоволствия съ ревъ и разрушения! Защо ли човѣкъ по такива мѣста не прилича на себе си? Когато нѣкоя грамадна скала отъ сила полети дори хоризонтално въ въздуха, за да падне пакъ и се разбие на хиляди парчета, и изреватъ долове и върхове, тогава се подеме громко „ура“, която толкова личи и се слуша, колкото мелодията на тамбура подъ шумень водопадъ. Видѣхме какъ леко грабятъ пространствата двѣ диви кози, изплашени отъ тѣзи трѣсъци и скокове и бързатъ да се спасятъ, защото, сигурно, вѣрватъ, че е настъпило „второто пришествие“! И съ пушкитѣ поздравъ сърдеченъ имъ изпратихме.

За часъ и половина се смъкнахме отъ върха на царствената корона на този масивъ и се разположихме тъкмо тамъ, дѣто блика и кипи първиятъ изворъ на р. Марица. Кой има претенцията да говори за чиста студена вода? Елате тука да видите! да, нашата — сега иде нѣйдѣ издънъ земя и слънце не я е видѣло! Тя се тукъ ражда, а по-долу се обръща на пѣна и сълза. Посрѣбахме много отъ нея съ ракия, докато бай Ефтимъ нагоди конетѣ, а прислугата — обѣда. Знаете ли що се казва „Пикникъ“ (весела разходка отвънъ града съ ядене и пиене)? Ако сте чули и чели нѣкждѣ за разкошенъ такъвъ и го пожелаете, елате и да видите този! Шо пѣсни и бѣклици се изредиха! Дѣ е умората! Тя бѣше сладка изъ нагорното и убийствена изъ надолното, а тукъ изчезна; отиде съ мъгливѣ заедно, а насъ слънчева топлинка и сладѣкъ сънь налегнаха. Върху мека трѣва и топли одеяла, прострѣни като сомове, колко е приятно! Халалъ ти струвамъ, горо, всичко: и трудъ и почивка и врѣме. — Да живѣе туризма въ България! А ти, горо, и безъ нашата благословия ще живѣешъ, за да пращашъ здраве и прохлада, защото си изворъ на веселостъ и енергия.

(Слѣдва).

ТУРИСТСКИ МАРШЪ.

(Пѣсень-походница)*

Думи отъ В. Цоневъ.

Музика отъ Ив. Константиновъ.

Теноръ I II

Ний сме бо - дри й пѣр - га - ви ту -

Басъ I II

ри - сти. Съ я-сень по - гледъ и съсь мисли чис - ти.

Хо - димъ бро - димъ ве - се - ли и здра - ви

*) Тая „пѣсень-походница“ бѣ напечатана въ нашето списание прѣди нѣколко години (г. I, бр. 8), но тогава тя се пѣше по готовата мелодия на „По чувства сме братя ние с’тебе“. Сега се считаме щастливи, че можемъ да прѣдложимъ на нашитѣ туристи сжщата тая пѣсень, композирана отъ г. Константиновъ въ Търново, комуто благодаримъ, както и за хубавия текстъ на автора й г. В. Цонева.

2.

Какъ сж мили игри за юнаци,
Тѣй сж мили намъ гори ѣ хрестаци,
Стрѣмни хѣлми ѣ планини високи —
Въ тѣхъ да ходимъ дружно, безъ посоки.

3.

Дай ржка си, бѣлгарски юнако!
Азъ отъ Витошъ, ти отъ врѣхъ Пирина,
Другъ отъ Рила — да си стиснемъ яко
Ний дѣсница въ Струмската долина!

4.

Обихождай, бѣлгарино драги,
Вредъ по нашта хубава дѣржава:
Съ ходъ и съ пѣсни и съсъ думи благи,
Се любовь и дружба уякчава!

5.

Ний сме, братко, славни обиходци,
Дружно бродимъ планини ѣ потоци,
И съсъ пѣсни въ весела дружина
Хвалимъ нашта хубава родина!

ВЪРТИ.

На 17. февруарий, по случай женитбата на Н. Ц. В. Княза, прѣдседателътъ на БТД е изпратилъ слѣдната телеграма:

Негово Царско Височество Княза. Двореца, София.

Българското Туристско Дружество изпраща своя сърдеченъ привѣтъ на първия български туристъ по случай бракосъчетанието Му, като пожелава на височайшитѣ младоженци дълголѣтенъ съпружески животъ за щастieto на Княжеския Домъ и за величието на България. Да даде Богъ щото въ царуването на щастливитѣ съпрузи да стѣпи туристовскитѣ ни кракъ на гордия Пиринъ и да се понесемъ по водитѣ на величественото Охридско езеро.

Прѣдседателъ:

Д-ръ Хр. Шиперовъ.

На тая телеграма е полученъ слѣдниятъ отговоръ:

Българско Туристско Дружество. София.

Негово Царско Височество благодари за поздрава и за изказанитѣ благопожелания.

Добровицъ.

Тридесетъ-годишниятъ юбилей на Санъ-Стефанска България се празнува на 19. февруарий. По този случай Централното Настоятелство съ едно окръжно покани клоноветѣ да взематъ участие въ това всенародно тържество. Отъ клоноветѣ участвували сж въ празнуването: Софийскитѣ „А. Константиновъ“, членоветѣ на който взеха участие въ шествieto; Долнобанскитѣ „Ибъръ“, който е взелъ инициатива за отпразнуването на тая дата въ с. Долна Баня, като устроилъ бесѣда въ читалището „Рила“ и шествие изъ селото. Сжщо е взелъ участие въ празника и Берковскитѣ клонъ „Комъ“.

Помощи за залѣсяване. — По ходатайството на Централното Настоятелство на БТД Министерството на Търговията и Земледѣлието е отпуснало помощи за залѣсяване на слѣднитѣ клонове отъ БТД:

На Търновския клонъ „Трапезица“	— 600 л.
На Берковския клонъ „Комъ“	— 350 „
На Еленския клонъ „Чумерна“	— 300 „
На Самоковския клонъ „Рила“	— 200 „

Всичко отпуснати помощи: 1450 л.

КНИЖНИНА.

Джонъ Лъбокъ. — Чудесата и хубоститѣ на природата. Прѣведе отъ английски Ст. Костовъ. Издание на сп. „Библиотека“. София, 1907 г.

Ето една книга, чието появяване въ прѣводъ на български, за жалостъ, мина съвсѣмъ незабѣлъзано. А тя, по материята, която разглежда, както и по начина на опи-

санието, е едно знаменито съчинение. Защото описването великото творение на природата въ неговитѣ разнообразни прояви е една признателна, но и трудна работа. Нѣстина, въ всички литератури съществуватъ огромни ръководства по разнитѣ клонове на естественитѣ науки, но тѣ сж достъпни само за специалиститѣ, защото е необходимо да се посветятъ дълги години за изучаването имъ. А всѣки интеллигентенъ човѣкъ е длъженъ да познава величието на природата, защото и самъ той е творение на тая велика майка — природата. И Джонъ Лѣбокъ се заема съ задачата да напише една популярна книга, чрезъ която да въведе всѣки интеллигентенъ и неспециалистъ читателъ въ чудесата и хубоститѣ на природата. И той прѣкрасно успѣва въ своето дѣло, защото притежава двѣтѣ необходими за тая цѣль качества: той е знаменитъ ученъ — природоизпитателъ и въ сжщото врѣме е майсторъ популяризаторъ на науката. Ето защо прѣди 15 години, когато се появи английскитъ оригиналъ, произведе цѣль фуроръ и наскоро

биде прѣведенъ на всички езици. Сега имаме това цѣнно съчинение и въ български прѣводъ.

Ние, туриститѣ, сме почитатели на природнитѣ хубости. Но не е достатѣчно да се възхищавашъ отъ едно нѣщо, а трѣбва и да го разбирашъ: какво е то и какъ е станало такова. Ето защо за всѣки истински туристъ е необходимо да има едни вѣрни познания върху хубоститѣ на тая чудесна природа и за условията и начина, по който се образуватъ тия хубости. А всичко това интеллигентниятъ туристъ ще научи, като прочете тая книга. По тази причина ние не можемъ да намѣримъ думи, какъ горещо да я прѣпорѣчваме на нашитѣ туристи. Книгата е раздѣлена на десетъ глави, въ които сж разгледани всички разнообразни прояви на природнитѣ хубости. Тѣзи глави сж: въведение, за живота на животнитѣ, за живота на растенията, гори и поля, планини, вода, рѣки и езера, море и звѣздно небе. Мѣстото не ни позволява да се спираме по-подробно върху тази цѣнна книга.

Х. П.

РАЗНИ.

Колко пари оставятъ чужденцитѣ въ Швейцария? — Швейцария принадлежи къмъ тия страни, които внасятъ повече стоки отъ странство, отколкото да изнасятъ, или както се казва, тя е страна съ пасивенъ търговски билансъ. Споредъ както показватъ новитѣ политико-економически публикации, за послѣднитѣ 1906 и 1907 години вносътъ е билъ въ повече отъ износа на цѣли 324

милиона лева срѣдно. Сега отъ самосебе се явява въпросътъ, съ какво Швейцария попълва тоя недоимъкъ въ вноса си? Отговорътъ на това е единственъ: това сж чужденцитѣ, които всѣка година въ грамадно количество посѣщаватъ тая страна, които доставляватъ тази сума на недостига. Това е доказано напослѣдъкъ въ една научна студия, възъ основа на официални статистични цифри. Общиятъ при-

ходъ отъ разработката на хотелитъ за 1905 г. напр. е билъ 189 милиона лева. Тъ се разпрѣдѣлятъ приблизително на 13 милиона спални дни (прѣсмѣтнати на лице и на легло). Ако приѣмемъ, че всѣки чужденецъ е прѣстоявалъ срѣдно 20 дни — което е доста правдоподобно — то отъ това ще видимъ, че числото на чужденцитъ ще излѣзе повече отъ 210,000 годишно. Като разности за спаленъ день се получава на лице 14·60 л. Къмъ това трѣбва да прибавимъ още по 15·40 лв. на лице и день за други разности (желѣзници и параходи, входни билети, заплащане водачи, покупки, лѣкуване и пр.) и тогава общиятъ дневенъ разходъ ще достигне 30 лева. Споредъ това общиятъ приходъ отъ лицата, които сж се ползували отъ хотели, за 1905 год. ще достигне 389 ми-

лиона. Отъ него обаче трѣбва да спаднемъ участието на самитъ швейцарци въ хотелнитъ посѣщения, които правятъ 21% отъ цѣлото. Все пакъ слѣдъ това ще останатъ 306 милиона лева, които се донасятъ отъ чужденцитъ. Това именно посѣщаване на чужденцитъ заплаща недостига на швейцарския износъ. Разнитъ държави взиматъ различенъ дѣлъ отъ тази търговия съ чужденци. Първо мѣсто заема Германия — съ 30% отъ цѣлото (значи Германия внася всѣка година около 100 милиона лева въ Швейцария за пътувания и разходки), Англия — съ 15%, Франция — съ 12%, Америка, въпрѣки голѣмото си отдалечение — съ 6%, Италия съ 3% и Австро-Унгария — съ 2 $\frac{1}{2}$ %. Остатъкътъ е отъ различнитъ други държави.

Изъ „Der Tourist“.

Г-ца Руда Д. Славчева

и

Г-нъ Александъръ Ц. Гинчевъ

бившъ п.-прѣдседателъ на клона „Трапезица“ отъ БТД.

Сгодени.

гр. Русе.

гр. В.-Търново.

Г-ца Здравка Сжбева

и

Г-нъ Елимянъ Димитровъ

членъ на клона „Трапезица“ отъ БТД.

Сгодени.

Гр. В.-Търново.

гр. Гор.-Орѣховица.

Г-ца Анка С. Фарашева,

членка на клона „Чумерна“ отъ БТД.

и

Г-нъ Рафаелъ П. Поповъ,

п.-прѣдседателъ на клона „Трапезица“ отъ БТД.

Сгодени.

гр. Елена.

гр. Гор.-Орѣховица.

О Б Я В Л Е Н И Я.

Туристски шивачъ. Никола Георгиевъ, ул. „Сердика“ № 26, София. Шие по мърка туристски и обикновени дрехи отъ български шаекъ и тиролски лоденъ. Цѣна за туристски костюмъ около 35 л. Поръчки могатъ да се правятъ и чрѣзъ Централното Настоятелство на БТД.

ПОДПИСКА

за записване абонати за X. годишнина на

„РОДИНА“

илюстровано списание за наука и литература.

Излиза всѣки мѣсецъ. Струва 5 л. (въ странство 6 л.).

Отъ м. внуарий 1908 г. „Родина“ измѣни досегашния си форматъ и се обърна въ илюстровано списание. Независимо отъ това абонатитѣ, които внесатъ въ прѣдплата абонамента си, ще получатъ прѣзъ течение на годината и слѣднитѣ премии :

1. „Животътъ на знаменития композиторъ Вагнеръ“ и
2. „Тайната религиозна философия на Индия“.

Адресъ : сп. „Родина“, кварталъ Банишора, София.

Открива се подписка за година VII (1908)

НА

БЪЛГАРСКИ ТУРИСТЪ

Списание за туризъмъ и природоописание.

Органъ на Българското Туристско Дружество.

Редакторъ : С. Д. Скрински.

Излиза мѣсечно (освѣнъ юлий и августъ). Струва за нечленове годишно 2 лв., въ странство 2.50 фр.

Записването абонати става въ София въ придворната книжарница Касжровъ и редакцията на сп. „Родина“, а въ провинцията — въ клоноветѣ отъ БТД и при телеграфо-пощенскитѣ станции.

Приематъ се за послѣдната страница на списанието обявления отъ хотелѣи, гостинничари, продавачи на туристски вещи и т. п. при най-износни цѣни.

Печатница П. М. Бжзайтовъ — София.